

FILOSOFIE

LEERPLAN

Versie leerplan: 01-09-2019

Versie module: ST09/A/1

Studie: Opleiding Theologie

Vakgroep: Systematische Theologie

Studiepunten: 3 EC | 84 studie-uren

Inhoud

Onze cultuur wordt gedreven door bepaalde filosofieën. Aangezien de theoloog deel uitmaakt van diezelfde cultuur, gaan filosofische invloeden ook hem of haar niet voorbij. Om in staat te zijn enigszins kritisch de invloed van deze filosofische stromingen te kunnen beoordelen, is het nodig een bepaald inzicht te ontwikkelen in de relatie tussen filosofie en cultuur in het algemeen, en filosofie en theologie in het bijzonder.

Hiertoe wordt in dit vak de geschiedenis van de Westerse filosofie vanaf de zesde eeuw voor Christus tot vandaag in hoofdlijnen aan de orde gesteld. Namen als Parmenides, Aristoteles, Plato, Spinoza, Descartes, Kant en Dooyeweerd zullen de revue passeren. Bijzondere aandacht zal hierbij worden gegeven aan de wisselwerking van de filosofie met de theologie. In hoeverre en in welke mate is er sprake van invloed van de filosofie op de theologie? En hoe is deze invloed te duiden?

Leerdoelen

Algemeen

Na studie van de leerstof ben je bekend met de vaktypische begrippen en heb je inzicht ontwikkeld in hun samenhang. Je bent op de hoogte van de belangrijkste bijbels-theologische vraagstukken (inclusief belangrijke stromingen en hun vertegenwoordigers) binnen het vakgebied en bent in staat hierin beargumenteerd een eigen positie in te nemen. Tevens ben je op de hoogte van de (historische) omvang en relevantie van het aandachtsgebied en ben je in staat een vertaalslag te maken van theologie naar gemeenteverband en je persoonlijk geloofsleven.

Vakspecifiek

Aan het einde van het vak dien je op de hoogte te zijn van het gedachtegoed van de belangrijkste filosofen en kun je in hoofdlijnen aangeven hoe de lijnen lopen naar het hedendaags denken in het algemeen en de theologie in het bijzonder. Tevens word je in staat geacht de invloed van de filosofie kritisch te kunnen beoordelen.

Kennisverwerving

Na deelname aan dit vak en bestudering van de behandelde ben je bekend met de volgende woorden en begrippen en kunt deze kort omschrijven:

metafysica, pre-socratici, Socrates, Plato, Aristoteles, stoïcisme, neoplatonisme, midden-platonisme, neoplatonisme, scholastiek, universalienstrijd, ontologisch argument, hoge scholastiek, late scholastiek, renaissance, humanisme, protestantse scholastiek, cartesiaanse revolutie, Verlichting, deïsme, natuurlijke religie, dialectiek, postmodernisme.

Tevens dient de student op de hoogte te zijn van het gedachtegoed van de belangrijkste filosofen.

Inzicht

Na afronding van dit vak heb je:

- inzicht ontwikkeld in het belang van de filosofie voor de theologie;
- inzicht ontwikkeld in de invloed van de filosofie op de theologie.

Vaardigheid

Na deelname aan dit vak en bestudering van de behandelde stof kun je:

- verschillen en overeenkomsten bespreken tussen het Griekse en het christelijke denken;
- aangeven welke verschillende standpunten vroege kerkvaders innamen ten opzichte van de filosofie;
- de hoofdpunten van de middeleeuwse scholastiek bespreken en de latere reformatorische kritiek hierop evalueren;
- in hoofdlijnen de ontwikkeling van de relatie theologie-filosofie schetsen;
- bespreken hoe de verschillende hervormers stonden ten opzichte van de filosofie;
- hoofdpunten van de protestantse scholastiek schetsen en deze evalueren;
- hoofdlijnen van Descartes' filosofie weergeven en de reactie van Pascal hierop;
- de kernpunten weergeven van de belangrijkste vertegenwoordigers van het Engelse, Franse en Duitse verlichtingsdenken;
- de bijzondere bijdrage en waarde van Kant bespreken en evalueren aan de hand van de kritieken van Hamann en Schleiermacher;
- het negentiende eeuwse Duitse idealisme bespreken en evalueren;
- het materialisme van Feuerbach en Marx bespreken en evalueren;
- de invloed van Schopenhauer, Nietzsche en Kierkegaard bespreken;
- het positivisme van Comte evalueren;
- de situatie van de filosofie aan het begin van de twintigste eeuw duiden en het gedachtegoed van de belangrijkste filosofen uit de twintigste eeuw bespreken en evalueren;
- de specifieke bijdrage van de reformatorische filosofie bespreken en evalueren;
- het postmodernisme evalueren;

- kritisch bespreken in hoeverre het geloof 'houdbaar' is;
- een standpunt innemen in de kwestie in hoeverre theologie en filosofie hand in hand kunnen gaan;
- een standpunt innemen m.b.t. de (on)houdbaarheid van de christelijke filosofie.

Attitude

Gedurende en na dit vak ben je je (meer) bewust geworden van de (on)mogelijkheden van de menselijke rede in relatie tot God en zijn openbaring.

Toetsing

Schriftelijk of digitaal tentamen en werkstuk.

Literatuur

Verplichte literatuur

Module *Filosofie* (=Brink, G. van den. 2007. *Oriëntatie in de filosofie*. Zoetermeer: Boekencentrum), als volgt onderverdeeld in leer- en leesstof:

Leerstof

- Hoofdstuk 1
- Hoofdstuk 2.1 en 2.3 t/m 2.6
- Hoofdstuk 3
- Hoofdstuk 4.1 t/m 4.3
- Hoofdstuk 5.1 en 5.3
- Hoofdstuk 6.1 t/m 6.3
- Hoofdstuk 7.1, 7.2, 7.3 (m.u.v. 7.3.3), 7.5
- Hoofdstuk 8.1.1, 8.1.3, 8.1.4, 8.2.4 t/m 8.2.6, 8.3.1, 8.3.2, 8.4.1, 8.4.5 t/m 8.4.12, 8.5
- Hoofdstuk 9.2.1 t/m 9.2.6, 9.3 t/m 9.5
- Hoofdstuk 10

Totaal: 191 pags.

Leesstof

Alle resterende gedeelten.

Totaal: 66 pags.

Aanbevolen literatuur

Bor, Jan en Landeweerd, Laurens. 2003. *25 eeuwen westerse filosofie*. Amsterdam: Boom.

Brink, Gijsbert van den. 2004. *Een publieke zaak. Theologie tussen geloof en wetenschap*. Zoetermeer: Boekencentrum.

Davison, Andrew. 2014. *Uit liefde voor de wijsheid. De grote filosofen en hun invloed op de theologie*. Utrecht: Uitgeverij Kok

Groot, Ger. 2017. *De geest uit de fles. Hoe de moderne mens werd wie hij is*. Rotterdam: Lemniscaat.

Klapwijk, Jacob. 1987. *Oriëntatie in de nieuwe filosofie*. Assen: Van Gorcum.

Oele, P.C. 2009. *Ware wijsheid, inleiding in de wereld van geloof en wijsbegeerte*. Apeldoorn: De Banier.

